

Orijinal araştırma (Original article)

Kelkit Vadisi Sciocorini Amyot & Serville, 1843 ve Strachiini Mulsant & Rey, 1866 (Hemiptera: Pentatomidae: Pentatominae) faunası üzerine çalışmalar¹

Ahmet DURSUN^{2*}

Meral FENT³

Summary

A study on the Sciocorini Amyot & Serville, 1843 and Strachiini Mulsant & Rey, 1866 (Hemiptera: Pentatomidae: Pentatominae) faunas of the Kelkit Valley (Turkey)

Seven species belonging to 3 genus within the Sciocorini Amyot & Serville, 1843 tribe and 9 species belonging to 3 genus within the Strachiini Mulsant & Rey, 1866 tribe were determined during field studies performed in 2005 and 2007 in different localities in Kelkit Valley inside the city borders of Erzincan, Giresun, Gümüşhane, Sivas and Tokat. 10 of these species are first records for the study area Kelkit Valley whereas 3 species are new records for Black Sea Region. *Menaccarus arenicola* (Scholtz, 1847) and *Trochiscocoris rotundatus rotundatus* Horváth, 1895 are species with a rather rare distributional range for Turkey Heteroptera fauna.

Key words: Sciocorini, Strachiini, Kelkit Valley, fauna

Anahtar sözcükler: Sciocorini, Strachiini, Kelkit Vadisi, fauna

Giriş

Sciocorini ve Strachiini, Heteroptera (Hemiptera) alttakımının dünya üzerinde ve Türkiye'de en çok türe sahip familyalarından biri olan Pentatomidae'ye aittir. Pentatomidae familyasının dünyada yaklaşık 900 cinse bağlı 4700, Türkiye'de 57 cinse bağlı 170 türü mevcuttur. Türlerinin tamamı fitofag olan Sciocorini Paleartik Bölge'de 5 cins ve 72 tür, Türkiye'de 4 cins ve 27 türe sahipken, yine fitofag türleri içeren diğer tribüs Strachiini ise Paleartik'te 11 cins 68 tür ve Türkiye'de 4 cins ve 24 türle temsil edilmektedir (Rider, 2006; Önder et al., 2006; Fent & Aktaş, 2007; Fent et al., 2010a, b).

Türkiye Sciocorini ve Strachiini faunası ile ilgili Horváth (1883, 1901, 1917, 1919, 1936), Reuter (1890), Puton (1892), Puton & Noualhier (1895), Escherich (1897), Kiritshenko (1918), Fahringer (1922), Gadeau de Kerville (1939), Hoberlandt (1955), Seidenstücker (1958), Wagner (1959, 1966), Linnavuori (1965), Tuatay et al. (1972), Lodos et al. (1978, 1998), Kıyak (1990, 1993, 2000), Önder et al. (1995); Yılmaz (1996), Öz Saraç & Kıyak (2001), Öz Saraç et al. (2001), Dursun & Kartal (2008a, b), Fent & Aktaş

¹ Bu çalışma Ondokuz Mayıs Üniversitesi Proje Yönetimi Birimi tarafından AF 001 No'lu proje olarak desteklenmiştir.

² Amasya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü, 05100, Amasya

³ Trakya Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü, 22030, Edirne

*Sorumlu yazar (Corresponding author) e-mail: ahmetdursun55@hotmail.com

Alınış (Received): 04.06.2011

Kabul edilmiş (Accepted): 17.08.2011

(1999, 2007), Fent (2010)'in Anadolu ve Trakya'dan çeşitli lokalitelerden kaydı mevcuttur. Sciocorini faunası hakkındaki en kapsamlı çalışma Lodos & Önder (1982)'in yaptığı çalışma olup Türkiye Sciocorini tribüsüne bağlı 3 cins ve 22 tür kaydı vermişlerdir. Strachiini hakkındaki kapsamlı çalışmalar ise Yılmaz (1996) ve Fent et al. (2010a)'a aittir.

Strachiini ve Sciocorini ile ilgili olarak Kelkit Vadisi'ne özel detaylı bir çalışma yoktur. Dursun & Kartal (2008a, b) Orta Karadeniz Bölgesi'nde Pentatomidae ile ilgili yaptıkları çalışmalarında her iki tribüse ait çeşitli kayıtlar vermişler, ancak bunların çok azı Kelkit Vadisi sınırları içindeki Tokat iline aittir.

Kelkit Vadisi kuzeyde Spikör Dağları'ndan başlayarak güneyde Köse Dağları'na kadar devam eden ve İç Anadolu ve Orta Karadeniz, Doğu Karadeniz Bölgeleri üzerinde Kelkit Çayı boyunca uzanan yaklaşık 246 km. uzunluğunda bir alandır. Karadeniz'in nemli iklimi, yer yer de İç Anadolu'nun kurak iklimi etkisi altındadır ve vejetasyon yönünden oldukça çeşitlilik gösterir. Karaer (1994)'in yaptığı detaylı floristik çalışmalar sonucu 105 bitki familyasından 519 cins 954 tür ve 247 alttür tespit edilmiştir. Bunlardan 132'si endemiktir.

Kelkit Vadisi'nde yapılan bu çalışma ile bölgenin faunasının ortaya çıkarılması, bilinen türlerin dağılım sınırlarının genişletilmesi amaçlanmış, nadir dağılımlı ve eski kayıtlara dayalı türler için kesin kayıtlar ortaya konmuştur.

Materyal ve Yöntem

Araştırma materyali 2005-2007 yılları arasında türlerin aktif olduğu Mayıs-Eylül ayları arasında, Tokat'dan Erzincan'a kadar Kelkit Çayı'nın doğduğu yerden başlayarak Yeşilirmak'la birleştiği yere kadar uzanan ve Gümüşhane, Erzincan, Giresun, Sivas ve Tokat illeri içinde yer alan Kelkit Vadisi'nde farklı lokalitelerde yürütülmüştür. Kısa boylu otsu bitkiler ve çalılar üzerinden atrap yardımıyla toplanan örnekler müze materyali haline getirildikten sonra Stichel (1960, 1961), Wagner (1965)'dan yararlanılarak teşhis edilmiştir.

Örneklerin toplandığı lokalite bilgileri ve üzerinden toplandığı bitkiler, araştırma bölgesi için yeni kayıtların Türkiye'deki dağılımları verilmiştir. Örneklerin üzerinden toplandığı bitkilerin teşhisi Yrd. Doç. Dr. Fergan Karaer tarafından yapılmıştır.

Araştırma Sonuçları ve Tartışma

Pentatomidae Leach, 1815

Pentatominae Leach, 1815

Sciocorini Amyot & Serville, 1843

Dyroderes umbraculatus (Fabricius, 1775)

Materyal: Tokat: Erbaa, Ağcaalan, 38°07'18E 40°03'01N, 227 m, 26.VI.2005, 2 ♀♀, Kaleköy, 36°30'19E 40°46'08N, 210 m, 11.V.2007, 1 ♂, Nksar, 36°58'52E 40°29'22N, 315 m, 30.VI.2006, 2 ♀♀, 3 ♂♂, 20.VI.2007, 2 ♀♀, 3 ♂♂.

Üzerinde bulunduğu bitki: *Bromus squarrosus*, *Lathyrus nissolia*.

Türkiye'deki dağılımı: Adana, Afyonkarahisar, Aksaray, Amasya, Ankara, Antalya, Balıkesir, Bartın, Bilecik, Bolu, Burdur, Bursa, Çorum, Denizli, Edirne, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Karabük, Karaman, Konya, Kırklareli, Kütahya, Manisa, Muğla, Nevşehir, Niğde, Ordu, Sinop, Tekirdağ, Trabzon, Zonguldak (Hoberlandt, 1955; Lodos et al., 1978; 1998; Lodos & Önder, 1982; Dursun & Kartal, 2008b; Fent, 2010).

Kelkit Vadisi Sciocorini faunası için ilk kayıttır.

Menaccarus arenicola (Scholtz, 1847)

Materyal: Gümüşhane: Kelkit, Karaçayır, 40°08'07N 39°28'38E, 1421 m, 22.VI.2007, 1 ♂.

Üzerinde bulunduğu bitki: *Bromus* sp.

Türkiye'deki dağılımı: Ankara-Beynam (Hoberlandt, 1955); İzmir- Ödemiş (Bozdağ) (Lodos & Önder, 1982).

Menaccarus arenicola (Scholtz, 1847), Palearktik dağılımında Avrupa'da geniş bir dağılıma sahipken, Kuzey Afrika'da Cezayir, Fas ve Tunus'ta; Asya'da ise, Kazakistan'ın Asya kısmı, İran, İsrail, Suudi Arabistan, Sinai Yarımadası Suriye ve Türkiye'de Anadolu'da dağılım göstermektedir (Rider, 2006). Anadolu'da türün yayılışı oldukça sınırlı olup şimdiye kadar sadece iki lokalitede Ankara-Beynam (Hoberlandt, 1955) ve İzmir Ödemiş (Lodos & Önder, 1982)'te tespit edilebilmiştir. Araştırma bölgesindeki bulgular türün Anadolu'daki sınırlarını genişletmiştir. Tür aynı zamanda araştırma bölgesi olan Kelkit Vadisi ve Karadeniz Bölgesi Sciocorini faunası için ilk kayıttır.

Sciocoris luteolus Fieber, 1861

Materyal: Giresun: Güzelyurt, 38°20'39E 40°17'21N, 1230 m, 21.VI.2006, 1 ♀, Şebinkarahisar, 38°23'24E 40°17'44N, 1465 m, 09.VIII.2006, 2 ♀♀; Sivas: Koyulhisar, Yeşilyurt, 37°41'08E 40°18'15N, , 655 m, 30.VI.2005, 1 ♀, 1 ♂; Tokat: Niksar, 36°58'52E 40°29'22N, 315 m, 20.VI.2006, 1 ♂.

Üzerinde bulunduğu bitki: *Dactylis* sp., *Tymus* sp.

Türkiye'deki dağılımı: Adana, Ankara, Antalya, Bolu, Edirne, Elazığ, Gaziantep Diyarbakır, Hatay, İstanbul, Kahramanmaraş, Kastamonu, Kayseri, Kırşehir, Mardin, Siirt, Tekirdağ (Horváth, 1901; Horváth, 1919; Fahringer, 1922; Hoberlandt, 1955; Lodos & Önder, 1982; Önder et al., 1995; Lodos et al., 1998; Fent & Aktaç, 1999; Fent, 2010).

Anadolu'da ve Trakya'da farklı lokalitelerde tespit edilmiş olan tür Kelkit Vadisi ve Orta Karadeniz Bölgesi Sciocorini faunası için ilk kayıttır.

Sciocoris macrocephalus Fieber, 1851

Materyal: Sivas: Koyulhisar, Yeşilyurt, 37°41'08E 40°18'15N, 655 m, 30.06.2006, 2 ♀♀, 1 ♂.

Üzerinde bulunduğu bitki: *Calluna* sp.

Sciocoris ochraceus Fieber, 1861

Materyal: Tokat: Reşadiye, Cemel, 37°17'07E 40°24'21N, 560 m, 22.VI.2006, 2 ♀♀, 1 ♂.

Üzerinde bulunduğu bitki: *Dactylis* sp.

Türkiye'deki dağılımı: Diyarbakır, Elazığ, Hatay, İçel, İzmir, Kahramanmaraş, Mardin, Siirt, Van (Seidenstücker, 1958; Wagner, 1959, 1966; Lodos & Önder, 1982; Lodos et al., 1998).

Araştırma bölgesinde tek bir lokalitede tespit edilen tür Kelkit Vadisi ve Karadeniz Bölgesi Sciocorini faunası için ilk kayıttır.

Sciocoris sulcatus Fieber, 1851

Materyal: Erzincan: Refahiye, Çavuşköy, 38°40'06E 39°58'25N, 1571 m, 21.VI.2007, 2 ♀♀, 5 ♂♂; Giresun: Alucra, Arda, 38°50'33E 40°13'38N, 1515 m, 17.V.2006, 1 ♀; Gümüşhane: Kelkit, Karaçayır, 39°28'38E 40°08'07N, 1421 m, 22.VI.2007, 1 ♀, 2 ♂♂; Tokat: Erbaa, Kaleköy, 36°30'19E 40°46'08N, 210 m, 07.VIII.2007, 1 ♂, Reşadiye, Karaağaç, 37°31'49E 40°18'04N, 615 m, 29.VI.2005, 2 ♀♀, 28.VIII.2005, 5 ♀♀, 3 ♂♂.

Üzerinde bulunduğu bitki: *Calamagrostis* sp., *Dactylis* sp.

Türkiye'deki dağılımı: Adana, Ankara, Batman, Bingöl, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Gümüşhane, İzmir, Mardin, Kahramanmaraş, Kayseri, Kocaeli, Konya, Kırklareli, Kırıkkale, Kütahya, Malatya, Manisa, Niğde, Osmaniye, Samsun, Siirt, Şanlıurfa, Van (Horváth, 1883; Fahringer, 1922; Gadeau de Kerville, 1939; Hoberlandt, 1955; Lodos & Önder, 1982; Kıyak, 1990, 2000; Lodos et al., 1978, 1998; Önder et al., 1995).

Kelkit Vadisi Sciocorini faunası için ilk kayıttır

Sciocoris distinctus Fieber, 1851

Materyal: Tokat: Erbaa, Değirmenli, 36°35'05E 40°44'27N, 285 m, 25.VI.2005, 1 ♂.

Üzerinde bulunduğu bitki: *Erica* sp.

Türkiye'deki dağılımı: Ankara, Edirne, Kars, Ordu (Kiritshenko, 1918; Hoberlandt, 1955; Lodos & Önder, 1982; Lodos et al., 1998; Kıyak, 2000).

Anadolu'da birkaç kayıtlı sınırlı olan tür araştırma bölgesi için ilk kayıttır.

Strachiini Mulsant & Rey, 1866

Bagrada stolda (Herrich-Schaeffer, 1839)

Materyal: Tokat: Erbaa, Kaleköy, 36°30'19E 40°46'08N, 210 m, 25.VIII.2005, 2 ♀♀, 1 ♂.

Üzerinde bulunduğu bitki: *Echium vulgare*.

Trochiscocoris rotundatus rotundatus Horváth, 1895

Materyal: Tokat: Erbaa, Karanlıkdere, 36°23'18E 40°10'25N, 385m, 27.VIII.2005, 1 ♀.

Üzerinde bulunduğu bitki: *Geranium* sp.

Türkiye'deki dağılımı: Adıyaman, Amasya, Ankara, Bursa, Kastamonu (Seidenstücker, 1960; Kıyak, 1993; Önder et al., 2006; Dursun & Kartal, 2008a, Fent, 2010)

Genel coğrafi dağılımında Avrupa'da Balkan Yarımadası'nda Asya'da ise Anadolu dışında sadece Gürcistan'dan bilinen tür, Anadolu'da da sınırlı sayıda lokalitede kaydedilmiş (Rider, 2006; Önder et al., 2006) nadir dağılımlı bir türdür ve Kelkit Vadisi Strachiini faunası için de ilk bulgudur.

Eurydema spectabile Horváth, 1882

Materyal: Sivas: Akıncılar, Yağlıçayır, 38°17'36E 40°06'50N, 859 m, 17.V.2006, 2 ♀♀, 3 ♂♂, Koyulhisar, Gökdere, 40°19'03'N, 37°39'04'E, 596 m, 20.VI.2006, 1 ♀, 1 ♂, 08.VIII.2007, 2 ♂♂, Suşehri, Yalnıztepe, 37°56'10E 40°15'05N, 698 m, 06.VI.2005, 2 ♀♀, 16.V.2006, 2 ♀♀; Tokat: Erbaa, Karanlıkdere, 36°23'18E 40°10'25N, 385 m, 29.VI.2005, 1 ♀, Niksar, Merkez, 36°58'52E 40°29'22N, 315 m, 20.VI.2006, 1 ♀, 2 ♂♂.

Üzerinde bulunduğu bitki: *Ornithogalum sigmoideum*, *Sinapsis arvensis*.

Türkiye'deki dağılımı: Adana, Antalya, Bartın, Çorum, Hatay, İçel, İzmir, Manisa, Mersin, Muğla, Samsun, Şanlıurfa, Zonguldak (Wagner, 1966; Lodos et al., 1998; Yılmaz, 1996; Dursun & Kartal, 2008a).

Kelkit Vadisi Strachiini faunası için ilk kayıttır.

Eurydema ventralis Kolenati, 1846

Materyal: Giresun: Alucra, Aktepe, 39°45'75E 40°13'20N, 1660 m, 09.VIII.2007, 3 ♀♀, 2 ♂♂; Sivas: Suşehri, Solak, 38°07'33E 40°10'14N, 911 m, 04.VIII.2006, 2 ♀♀, 20.IX.2007, 4 ♀♀, 3 ♂♂; Tokat: Erbaa, Değirmenli, 36°34'65E 40°43'87N, 285 m, 25.VI.2005, 2 ♀♀, 2 ♂♂, 19.VII.2006, 1 ♀, 2 ♂♂; Karayaka, 36°32'87E 40°44'46N 232 m, 19.VII.2005, 2 ♀♀, 1 ♂, Niksar, Kümbetli, 36°45'03E 40°38'19N, 385 m, 20.VI.2006, 3 ♀♀, 1 ♂, 04.VIII.2006, 3 ♀♀, 2 ♂♂, Niksar, Merkez, 36°58'52E 40°29'22N, 315 m, 20.VI.2006, 1 ♀, 2 ♂♂, Reşadiye, Karaağaç, 37°31'49E 40°18'04N, 615 m, 6 ♂♂; 29.VI.2005, 2 ♀♀.

Üzerinde bulunduğu bitki: *Gladiolus italicus*, *Melilotus officinalis*, *Ornithogalumsigmoideum*, *Raphanus raphanistrum*, *Salvia verticillata*.

Eurydema blanda Horváth, 1903

Materyal: Sivas: Koyulhisar, Gökdere, 37°39'04E 40°19'03N, 596 m, 20.VI.2006, 1 ♂; Suşehri, Yalnıztepe, 37°56'10E 40°15'05N, 98 m, 16.V.2006, 1 ♂, Tokat: Erbaa, Tepekışla, 37°30'38E 40°05'68N, 220 m, 20.VII.2006, 1 ♀, 2 ♂♂, 20.VII.2007, 3 ♀♀; Yoldere, 36°28'29E 40°51'09N, 280 m, 23.VII.2005, 1 ♀, 1 ♂, 20.VII.2007, 2 ♀♀, 1 ♂, Niksar, Kümbetli, 36°45'03E 40°38'19N, 385 m, 20.VI.2006, 2 ♀♀, Niksar, Merkez, 36°58'52E 40°29'22N, 315 m, 04.VIII.2007, 1 ♀, 1 ♂, Yakınca, 36°50'08E 40°02'60N, 315 m, 27.VI.2005, 1 ♀, 1 ♂, Reşadiye, Mutluca, 37°06'47E 40°25'43"N, 401 m, 27.VIII.2005, 1 ♀.

Üzerinde bulunduğu bitki: *Brassica oleracea*, *Erodium cicutarium*, *Salvia verticillata*, *Vicia lutea*.

Eurydema fieberi Schummel, 1836

Materyal: Giresun: Şebinkarahisar, Dereköy, 38°13'22E 40°17'33N 1010 m, 21.VI.2006, 5♀♀, 2♂♂; Sivas: Koyulhisar, Gökdere, 37°39'04E 40°19'03N, 596 m, 20.VI.2006, 3 ♀♀, 1 ♂; Tokat: Reşadiye, Cemel, 37°17'07E 40°23'51N, 560 m, 22.VI.2006, 3 ♀♀.

Üzerinde bulunduğu bitki: *Brassica oleracea*, *Gladiolus italicus*.

Türkiye'deki dağılımı: Adana, Amasya, Ankara, Antalya, Burdur, Diyarbakır, Erzurum, Gaziantep, Hakkari, Hatay, Karaman, Kilis, Kahramanmaraş, Kastamonu, Kırşehir, Konya, Kütahya, Nevşehir, Niğde, Mardin, Osmaniye, Tokat (Hoberlandt, 1955; Lodos et al., 1978, 1998; Kıyak, 1993; Yılmaz, 1996; Dursun & Kartal 2008a).

Kelkit Vadisi Strachiini faunası için ilk kayıttır.

Eurydema ornata (Linnaeus, 1758)

Materyal: Giresun: Alucra-Arda, 38°50'33E 40°13'38N, 1515m, 29.VI.2005, 1 ♀, Belen, 38°55'28E 40°16'23N, 1688 m, 09.VIII.2007, 2 ♀♀, 1 ♂, Şebinkarahisar, Dereköy, 38°13'22E 40°17'33N, 1010 m, 21.VI.2006, 3 ♀♀, 3 ♂♂; Gümüşhane: Tekkeköy, 39°33'14E 40°24'55N, 1219 m, 23.VI.2007, 2 ♀♀; Sivas: Akıncılar, Sevindik, 38°26'04E 40°05'42N, 1000 m, 27.V.2006, 1 ♂, Yağlıçayır, 38°17'36E 40°06'50N, 859 m, 21.IX.2007, ♂, Koyulhisar, Dilekli, 37°57'12E 40°14'51N, 707 m, 24.V.2007, 1 ♀, 3 ♂♂, 21.VI.2007, 1 ♂, Gökdere, 37°39'04E 40°19'03N, 596 m, 30.VI.2005, 1 ♀, 1 ♂, Yeşilyurt, 37°41'08E 40°18'15N, 655 m, 30.VI.2005, 2 ♀♀, 2 ♂♂, 05.VIII.2007, 5 ♀♀, 3 ♂♂, 08.VIII.2007, 1 ♀, 2♂♂; Gölova, Boğazköy, 38°31'17E 40°05'02N, 1160 m, 01.VII.2006, ♂, Suşehri, Akçaağıl, 38°03'21E, 40°13'16N, 748 m, 28.VI.2005, 3 ♀♀, 3 ♂♂, 30.VI.2005, 1 ♀, 1 ♂; 16.V.2006, 2 ♂♂, Arpacı, 38°05'07E 40°14'66N 840 m, 21.VI.2006, 1 ♀, 2 ♂♂, Yalnıztepe, 37°56'10E 40°15'05N, 698 m, 16.V.2006, 1 ♀, 1 ♂; Tokat: Erbaa, Değirmenli, 36°34'65E, 40°43'87N, 285 m, 23.VI.2005, 1 ♂, Kaleköy, 36°30'19E 40°46'08N, 210 m, 24.VI.2005, 1 ♀, 1 ♂, 25.VI.2005, 2 ♂♂, Karanlıkdere, 36°23'18E 40°10'25N 385 m, 27.VIII.2005, 3 ♀♀, 1 ♂; Karayaka, 36°34'65E 40°43'87N, 285 m, 25.VI.2005, 2 ♀♀, 3 ♂♂, 20.VII.2005, 4 ♀♀, 3 ♂♂, Tepekışla, 37°30'38E 40°05'68N, 220 m, 20.VII.2005, 2 ♀♀, 2 ♂♂, Yoldere, 36°28'29E 40°51'09N, 280 m, 25.VI.2005, 3 ♀♀, 1 ♂, Niksar, Akıncı, 37°06'10E 40°27'06N, 401 m, 20.VI.2006, 3 ♀♀, 3 ♂♂, Buzköy, 31°50'08E 45°02'60N, 331 m, 15.VII.2005, 3 ♀♀, 5 ♂♂, 27.VIII.2005, 1 ♂, Cemel, 37°17'07E 40°23'81N, 560 m, 22.VI.2006, 2 ♀♀, Kümbetli, 36°45'03E 40°38'19N, 385 m, 27.VI.2005, 1 ♀, 1 ♂, 20.VI.2006, 3 ♀♀, 3 ♂♂, Niksar, Merkez, 36°58'52E 40°29'22N, 315 m, 20.VI.2006, 1 ♀, 3 ♂♂, 20.VII.2006, 3 ♀♀, 2 ♂♂, Muhtardüzü, 40°28'46N 37°01'11E, 352 m, 21.VII.2005, 5 ♀♀, 7 ♂♂, Mutluca, 37°06'47E 40°25'43N, 401 m, 27.VIII.2005, 2 ♂♂, Yakınca, 36°50'08E 40°02'60N, 315 m, 21.VI.2005, 6 ♀♀, 3 ♂♂, Reşadiye, Çakmak, 37°12'02E 40°25'06N, 507 m, 21.VII.2005, 3 ♀♀, 5 ♂♂, Karaağaç, 37°31'49E 40°18'04N, 615 m, 6 ♂♂, 29.VI.2005, 2 ♀♀, 28.VIII.2005, 1 ♀, 1 ♂; Reşadiye, Merkez, 37°24'41E 40°22'22N, 508 m, 21.VII.2005, 4 ♀♀, 2 ♂♂, Zinav Gölü, 37°15'28E 40°28'24N, 1161 m, 08.VIII.2007, 2 ♀♀, 1 ♂.

Üzerinde bulunduğu bitki: *Brassica oleracea*, *Calluna vulgaris*, *Echium vulgare*, *Erodium cicutarium*, *Gladiolus italicus*, *Raphanus raphanistrum*, *Ornithogalum sigmoideum*, *Salvia verticillata*, *Stipa bromoides*, *Salvia viridis*, *Rumex crispus*, *Hypericum perforatum*, *Melilotus officinalis*, *Picris strigosa*, *Sigesbeckia orientalis*, *Lavatera bryoniifolia*, *Malva neglecta*, *Sinapsis arvensis*, *Sideritis taurica*, *Verbascum sp.*, *Vicia lutea*.

***Eurydema oleracea* (Linnaeus, 1758)**

Materyal: Giresun: Alucra, Belen, 38°55'28E 40°16'23N, 1688 m, 09.VIII.2007, 3 ♀♀, 2 ♂♂, Şebinkarahisar, Çamlıbel, 38°30'84E 40°20'44N, 1111 m, 19.V.2006, 2 ♀♀; Gümüşhane, Akçahisar, 39°28'38E 40°08'07N, 1421 m, 23.VI.2007, 1 ♀, 2 ♂♂, Kelkit, Karaçayır, 39°28'38E 40°08'07N, 1421 m, 22.VI.2007, 2 ♂♂; 04.VIII.2006, 3 ♀♀, 2 ♂♂, Tekkeköy, 39°33'14E 40°24'55N, 1219 m, 23.VI.2007, 2 ♀♀, 1 ♂; Erzincan: Balkaya Köyü, 39°31'28E 39°58'37N, 1609 m, 22.VI.2007, 3 ♀♀, 2 ♂♂; Sivas: Gölova, Boğazköy, 38°31'17E 40°05'02N, 1160 m, 21.VI.2007, 2 ♀♀, 1 ♂; Tokat: Niksar, Merkez, 36°58'52E 40°29'22N, 315 m, 20.VI.2006, 1 ♀, 1 ♂, 04.VIII.2005, 2 ♀♀, Reşadiye, Zinav Gölü, 37°15'28E 40°28'24N, 1161 m, 08.VIII.2007, 2 ♀♀.

Üzerinde bulunduğu bitki: *Circium arvense*, *Juniperus oxycedrus*, *Malva neglecta*, *Salvia viridis*, *Mentha longifolia*, *Thlaspi perforatum*.

***Eurydema rugulosa* (Dohrn, 1860)**

Materyal: Sivas: Koyulhisar, Gökdere, 37°39'04E 40°19'03N, 596 m, 20.VI.2006, 1 ♀, 2 ♂♂; Tokat: Reşadiye, Mutluca, 37°06'47E 40°25'43N, 401 m, 27.VI.2005, 1 ♀, 1 ♂.

Üzerinde bulunduğu bitki: *Sinapsis sp.*

Türkiye'deki dağılımı: Adana, Amasya, Ankara, Antalya, Balıkesir, Bilecik, Bursa, Çanakkale, Gaziantep, Hatay, İçel, İzmir, Kahramanmaraş, Karaman, Kastamonu, Konya, Kütahya, Manisa, Mardin, Mersin, Muğla, Tekirdağ, Uşak (Hoberlandt, 1955; Lodos et al., 1978, 1998; Kıyak, 1993; Yılmaz, 1996; Dursun & Kartal, 2008a; Fent, 2010).

Kelkit Vadisi Strachiini faunası için ilk kayıttır.

2005-2007 yılları arasında Kelkit Vadisi'nde yapılan çalışmada Sciocorini Amyot & Serville, 1843 tribüsünden 3 cinse bağlı 7 tür (*Dyrodere umbraculatus*, *Menaccarus arenicola*, *Sciocoris luteolus*, *Sciocoris macrocephalus*, *Sciocoris ochraceus*, *Sciocoris sulcatus* ve *Sciocoris distinctus*) ve Strachiini Mulsant & Rey, 1866 tribüsünden 3 cinse bağlı 9 tür (*Bagrada stolidus*, *Trochiscocoris rotundatus rotundatus*, *Eurydema spectabile*, *Eurydema ventralis*, *Eurydema blanda*, *Eurydema fieberi*, *Eurydema ornata*, *Eurydema oleracea* ve *Eurydema rugulosa*) tespit edilmiştir. Bu türlerden 10 (*Dyrodere umbraculatus*, *Menaccarus arenicola*, *Sciocoris luteolus*, *Sciocoris ochraceus*, *Sciocoris distinctus*, *Sciocoris sulcatus*, *Trochiscocoris rotundatus rotundatus*, *Eurydema spectabile*, *Eurydema fieberi*, *Eurydema rugulosa*)'u araştırma bölgesinde ilk defa kaydedilmiştir. Araştırma bölgesinde sadece birer lokalitede tespit edilmiş ve Anadolu'da sınırlı lokalitede dağılım gösteren *Menaccarus arenicola* ve *Sciocoris ochraceus* türleri ile daha önce Anadolu ve Trakya'da çeşitli lokalitelerden bilinen *Sciocoris luteolus* Karadeniz Bölgesi için ilk kayıttır.

Özet

2005-2007 yılları arasında Gümüşhane, Erzincan, Giresun, Sivas ve Tokat illeri içinde yer alan Kelkit Vadisi'nde farklı lokalitelerde yapılan arazi çalışmalarında Sciocorini Amyot & Serville, 1843 tribüsünden 3 cinse bağlı 7 tür, Strachiini Mulsant & Rey, 1866 tribüsünden 3 cinse bağlı 9 tür tespit edilmiştir. Tespit edilen türlerden 10 tanesi araştırma bölgesi Kelkit Vadisi'nde ilk defa kaydedilirken 3 tür aynı zamanda Karadeniz Bölgesi için de ilk kayıttır. *Menaccarus arenicola* (Scholtz, 1847) ve *Trochiscocoris rotundatus rotundatus* Horváth, 1895 Türkiye Heteroptera faunası için oldukça nadir dağılımlı türlerdir.

Teşekkür

Bu çalışmaya maddi destek sağlayan Ondokuz Mayıs Üniversitesi Proje Yönetim Birimi'ne ve örneklerin üzerinden toplandığı bitkilerin teşhisini yapan Yrd. Doç. Dr. Fergan Karaer (Ondokuz Mayıs Üniversitesi-Samsun) teşekkür ederiz.

Yararlanılan Kaynaklar

- Dursun, A. & V. Kartal, 2008a. Orta Karadeniz Bölgesi Strachiini Mulsant & Rey, 1866, Pentatomini Leach, 1815 ve Piezodorini Atkinson, 1888 (Heteroptera: Pentatomidae: Pentatominae) türleri üzerine faunistik bir araştırma. **Türkiye Entomoloji Dergisi**, **32** (3): 225-239.
- Dursun, A. & V. Kartal, 2008b. Orta Karadeniz Bölgesi Halyini Amyot & Serville, 1843, Sciocorini Amyot & Serville, 1843, Aeliini Douglas & Scott, 1865 ve Eysarcorini Mulsant & Rey, 1866 (Heteroptera: Pentatomidae: Pentatominae) türleri üzerine faunistik bir araştırma. **Türkiye Entomoloji Dergisi**, **32** (4): 303-315.
- Escherich, K., 1897. Beitrag zur Hemipterenfauna Kleinasien. **Entomologische Nachrichten**, **23**: 124-127.
- Fahringer, J., 1922. Eine Rhynchotenausbeute aus der Türkei, Kleinasien und benachbarten Gebieten. **Konowia**, **1**: 137-144.
- Fent, M., 2010. Contributions to Pentatomoidea (Heteroptera) Fauna of Western Black Sea Region With a New Record for Anatolian Fauna: *Neottiglossa lineolata* (Mulsant & Rey, 1852). **Journal of the Entomological Research Society**, **12** (1): 53-65.
- Fent, M. & N. Aktaş, 1999. Edirne Yöresi Pentatomidae (Heteroptera) Faunası Üzerine Takasonomik ve Faunistik Araştırmalar. **Türk Zooloji Dergisi**, **23 Ek Sayı 2**, 377-395.
- Fent, M. & N. Aktaş, 2007. New records of the Pentatomoidea (Heteroptera) fauna for Europa, Turkey and the Turkish Thrace. **Entomological News**, **118** (4): 336-350
- Fent, M., C. Gözüaçık & A. Yiğit, 2010a. Türkiye *Bagrada* Stål, 1862 (Pentatomidae: Strachiini) cinsi türlerinin gözden geçirilmesi ve yeni bir kayıt: *Bagrada amoenula* (Walker, 1870). **Türkiye Entomoloji Dergisi**, **34** (1): 75-87.
- Fent, M., A. Dursun, Y. Karsavuran, S. Tezcan & O. Demirözer, 2010b. A review of the tribe Halyini in Turkey (Hemiptera: Heteroptera: Pentatomidae) with two new records: *Apodiphus integriceps* and *Mustha vicina*. **Journal of the Entomological Research Society**, **12** (2), 1-13.
- Gadeau de Kerville, H., 1939. Voyage zoologique d'Henri Gadeau de Kerville en Asie-Mineure (Avril-Mai 1912). Paul le Chevalier, Paris, 148 pp.
- Hoberlandt, L., 1955. Results of the Zoological Scientific Expedition of the National Museum in Prague to Turkey. 18. Hemiptera IV. Terrestrial Hemiptera-Heteroptera of Turkey. **Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae**, **3**: 1-264.
- Horváth, G., 1883. Heteroptera Anatolica in regione Brussae collecta enumeravit. **Természetráji Füzetek**, **7**: 21-30.
- Horváth, G., 1901. Hemipteres du voyage de M. Martinez Escalera dans L'Asie- Mineure. **Természetráji Füzetek**, **24**: 469-485.
- Horváth, G., 1917. Heteroptera Palearctica nova vel minus cognita. I. **Annales Historico-Naturales Musei Nationalis Hungarici**, **15**: 166-174.
- Horváth, G., 1919. Ergebnisse einer mit Unterstützung der Kais. Akademie der Wissenschaften in Wien ausgeführten zoologischen Forschungsreise von weiland Prof. Dr. Franz Tölg nach Kleinasien (Amanus-Gebirge). **Archiv für Naturgeschichte**, **85**: 146-147.
- Horváth, G., 1936. Monographia Pentatomidarum generis *Bagrada*.-**Annales Historico-Naturales Musei Nationalis Hungarici**, **30**: 22-47.
- Karaer F., 1994. Kelkit Vadisi'nin Flora ve Vejetasyonu Üzerinde Bir Araştırma (Basılmamış) Doktora Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, 212 s.
- Kıyak, S., 1990. Systematisch-Ökologische Untersuchungen über die Wanzen (Insecta-Heteroptera) aus dem Gebiet Hazar-See, Maden und Ergani (Prov. Elazığ). **Gazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Biyoloji Dergisi**, **1**: 43-95.
- Kıyak, S., 1993. Über Terrestrische Wanzenarten von Soğuksu Nationalpark. (prov. Ankara, Türkei). **Priamus**, **6** (3/4): 131-156.

- Kıyak, S., 2000. Işık Dağı ve çevresinde yaşayan Heteroptera (Insecta) türlerinin faunistik, sistematik ve ekolojik yönden araştırılması-II. **Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi**, **13** (2): 347-367.
- Kiritshenko, A. N., 1918. Hemiptera- Heteroptera faunae Caucasiae. Paris I. **Mémoires du Musée du Caucase**, **6**: 1-177.
- Linnavuori, R., 1965. Studies on the South-and Eastmediterranean Hemipterous Fauna. III. Hemipterological observations from Turkey. **Acta Entomologica Fennica**, **21**: 44-61.
- Lodos, N., F. Önder, E. Pehlivan & R. Atalay, 1978. Ege ve Marmara Bölgesi'nin Zararlı Böcek Faunasının Tespiti Üzerinde Çalışmalar [Curculionidae, Scarabaeidae (Coleoptera); Pentatomidae, Lygaeidae, Miridae (Heteroptera)]. T.C. Gıda-Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Ziraî Mücadele ve Ziraî Karantina Genel Müdürlüğü, 135-169.
- Lodos, N. & F. Önder, 1982. Contribution to the study on the Turkish Pentatomoidea (Heteroptera) V. Sciocorini Bergroth (Pentatomidae). **Türkiye Bitki Koruma Dergisi**, **6**: 133-146.
- Lodos, N., F. Önder, E. Pehlivan, R. Atalay, E. Erkin, Y. Karsavuran, S. Tezcan & S. Aksoy, 1998. Faunistic Studies on Pentatomoidea (Plataspidae, Acanthosomatidae, Cydnidae, Scutelleridae, Pentatomidae), of Western Black Sea, Central Anatolia and Mediterranean Regions of Turkey. Ege Üniversitesi Basımevi, Bornova, İzmir, 75 s.
- Önder, F., Y. Karsavuran, E. Pehlivan & F. Turanlı, 1995. Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) Uygulama Alanında Saptanan Pentatomoidea (Heteroptera) Türleriyle İlgili Bir Değerlendirme. GAP Bölgesi Bitki Koruma Sorunları ve Çözüm Önerileri Sempozyumu 27-29 Nisan Şanlıurfa, Türkiye. 120-130.
- Önder, F., Y. Karsavuran, S. Tezcan & M. Fent, 2006. Türkiye Heteroptera (Insecta) Kataloğu. Meta Basım Matbaacılık Hizmetleri, İzmir. 164 s.
- Özsaraç, Ö. & S. Kıyak, 2001. A study on the Heteroptera Fauna of Bozcaada (Çanakkale Province). **Journal of Zoogy**, **25**: 313-322.
- Özsaraç, H., S. Kıyak & Ö. Özsaraç, 2001. A Study on the Fauna of Heteroptera of Gökçeada (Çanakkale)-I. **Journal of the Institute of Science and Technology of Gazi University**, **14** (3): 841-855.
- Puton, A., 1892. Hemipteres nouveaux ou peu connues et notes diverses. **Revue d'Entomologie**, **11**: 24-36.
- Puton, A. & M. Noualhier, 1895. Supplement a la liste des Hemipteres d'Akbes. **Revue d'Entomologie**, **14**: 170-177.
- Reuter, O. M., 1890. Notes geographiques sur les Hétéroptères paléarctiques. **Revue d'Entomologie**, **9**: 237-245.
- Rider, D., 2006. Family Pentatomidae Leach, 1815. In: Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region Pentatomomorpha II (Eds: B. Aukema & Ch. Rieger), The Netherlands Entomological Society, Vol. 5, Amsterdam, 550 pp.
- Seidenstücker, G., 1958. Heteroptera aus Anatolien II. **İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Mecmuası**, **23**: 119-129.
- Seidenstücker, G., 1960. Heteroptera aus Anatolien III. **İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Mecmuası**, **25**: 145-154.
- Stichel, W., 1960. Illustrierte Bestimmungstabellen der Wanzen. II. Europa. (Hemiptera-Heteroptera Europae). **Berlin**, **4** (17): 513-544.
- Stichel, W., 1961. Illustrierte Bestimmungstabellen der Wanzen. II. Europa. (Hemiptera-Heteroptera Europae). **Berlin**, **4** (18): 545-768.
- Tuatay, N., A. Kalkandelen & N. Aysev, 1972. Nebat Koruma Müzesi Böcek Kataloğu (1961-1971). Yenigün Matbaası, Ankara, 119 pp. (In Turkish).
- Wagner, E., 1959. Beitrag zur Heteropteren fauna Anatoliens. **Zeitschrift für Angewandte Entomologie**, **44**: 102-113.
- Wagner, E., 1965. Die Taxonomische Bedeutung des Baues der Genitalien des Mannschens bei der Gattung *Sciocoris* Fallén, 1829 (Hem. Het. Pentatomidae). **Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae**, **36**: 91-161.
- Wagner, E., 1966. Eine Heteropterenausbeute aus der Türkei (Hemiptera, Heteroptera). **Bulletin des Recherches Agronomiques de Gembloux**, **4** (1): 647-654.
- Yılmaz, F., 1996. Türkiye'de *Eurydema* Lap. (Heteroptera: Pentatomidae) Türleri Üzerinde Sistematik Araştırmalar. (Basılmamış) Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bitki Koruma Anabilim Dalı, 80 s.